

Temat: POSTAWY POLAKÓW WOBEC ŻYDÓW PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ.

Cele lekcji:

- uczeń zna prawodawstwo władz okupacyjnych Generalnego Gubernatorstwa regulujące sytuację Żydów;
- uczeń zna sposoby przeciwdziałania zagładzie Żydów podejmowane przez polskie państwo podziemne;
- uczeń rozumie postawy ludności polskiej wobec ludności żydowskiej w okresie okupacji hitlerowskiej;
- uczeń umie uzasadnić różnorodne postawy poprzez odnalezienie emocji i odwołanie się do własnych doświadczeń lub doświadczeń osób bliskich.
- uczeń rozumie przydatność psychologii w procesie interpretacji wybranych źródeł historycznych.

Metody dydaktyczne:

Pogadanka, praca w grupach, elementy dramy.

Pomoce dydaktyczne:

Pakiet edukacyjny.

Przebieg lekcji:

Nauczyciel rozpoczyna od zadania pytania:

„Czy łatwo jest oceniać postaci historyczne...?” i podaje niekoniecznie związany z tematem lekcji przykład decyzji o przystąpieniu do powstania styczniowego.

Nauczyciel przywołuje problem postaw moralnych w szczególnie trudnych sytuacjach (może posiłkować się wiedzą psychologiczną dotyczącą zachowań ludzi działających w silnym i długotrwałym stresie). Wyjaśnia, że wartościowa i prawdziwa ocena postępowania jest możliwa dopiero po analizie jak największej liczby danych.

Nauczyciel przeprowadza podział na pięć grup i rozdziela materiały z pakietu edukacyjnego:

- ROZPORZĄDZENIE O DEFINICJI POJĘCIA "ŻYD" (Misja/Misja)
- KARA ŚMIERCI ZA OPUSZCZENIE GETTA (Misja/Karski w getcie)

- ANONIMOWY DONOS NA ŻYDÓW I POMAGAJĄCYCH IM POLAKÓW (Misja/Misja)
- KOMUNIKAT WS. ZWALCZANIA SZANTAŻÓW (Misja/Misja)
- SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI RADY POMOCY ŻYDÓW (Misja/Misja)
- POLACY RATUJĄCY ŻYDÓW (Misja/Misja)

Uczniowie analizują teksty klasyfikując zagrożenia związane z pomocą Żydom oraz postawy Polaków.

Nauczyciel następnie wprowadza uczniów w sytuację, w której będą musieli podjąć decyzję dotyczącą swego postępowania w warunkach okupacji niemieckiej 1939 – 45.

Grupy losują następujące historie:

Rodzina 1:

Jesteście rodziną wielopokoleniową: dziadkowie, rodzice, czworo dzieci. Utrzymanie zapewnia Wam niewielkie gospodarstwo. Coraz trudniej z niego wyżyć, ponieważ władze okupacyjne wprowadziły obowiązek dostarczania żywności na potrzeby III Rzeszy. Staracie się ukrywać chociaż część plonów przed niemieckimi urzędnikami. Gdyby sprawa się wydała nie ominąłby Was obóz koncentracyjny. Dobrze wiecie, że wszyscy w waszej wsi ukrywają plony, a niektórzy nawet wożą mięso z nielegalnego uboju do miasta i nim handlują.

Rodzina 2:

Jesteście inteligentką rodziną z Warszawy: matka i dwóch synów w wieku gimnazjalnym. Ojciec - lekarz dostał się do niewoli niemieckiej i nie wrócił dotąd z ołtagu. Niemcy wyrzucili Was z mieszkania przy Złotej, ponieważ zorganizowano tam dzielnicę żydowską. Teraz mieszkacie w jednym pokoju na poddaszu. Mama – germanistka zajmuje się dorywczo tłumaczeniami rozmaitych listów i petycji do władz okupacyjnych, a młodszy syn pracuje jako kelner. Wszyscy uczestniczycie w działaniach Armii Krajowej. Starszy syn, który służy w Biurze Informacji i Propagandy, ma wyrobiony lewy ausweis, aby uniknąć wywózki na roboty do III Rzeszy.

Rodzina 3:

Jesteście wielodzietną rodziną z Radomia: rodzice i czworo dzieci: najmłodsze dwuletnie, najstarsze ośmioletnie. Ojciec pracuje w przejętych przez Niemców zakładach zbrojeniowych: 12 godzin na dobę. Dostaje za to kartki na żywność. Gdyby nie rodzina na wsi nie przeżylibyście.

Mieszkacie w wynajmowanym mieszkaniu - niewielkim pokoju z kuchenką.

Rodzina 4:

Jesteście starszym małżeństwem z Dębicy. Mąż pracuje na poczcie, a żona zajmuje się naprawianiem ubrań. Wasz syn – oficer z którego byliście dumni - trafił do sowieckiej niewoli w 1939 r. i od dawna nie ma już o nim wiadomości. Wszystkich Waszych żydowskich sąsiadów wywieziono, w tym właściciela kamieniczki, w której wynajmujecie mieszkanie.

Rodzina 5:

Jesteście wielopokoleniową rodziną ziemiańską – dziadkowie, rodzice, trójka dzieci i dwie ciotki – stare panny. Macie duży dwór i gospodarstwo, w których zatrudniacie około dwudziestu pracowników. Niemcy dokwaterowali Wam dwie polskie rodziny wypędzone z Wielkopolski, która została wcielona do III Rzeszy. Stale współpracujecie z AK. Często u Was pojawiają się „kuzyni” i „kuzynki” z miasta, niektórzy z nich wymagają kuracji.

Po zapoznaniu się z historiami grupy losują zadania:

Zadanie 1:

W domu obok, który zajmuje starsze małżeństwo słyszeliście dziecięcy płacz. Już wcześniej zauważyliście, że starsi państwo zachowują się dziwnie, często gdzieś wychodzą i wracają z pakunkami. Skoro wy to słyszycie, to może i ten volksdeutsch z naprzeciwka to usłyszy. Co robicie?

Zadanie 2:

Było już po godzinie policyjnej, kiedy przyszedł do Was wymizerowany człowiek, ciemnowłosa i ciemnooki. Zapytał czy nie moglibyście dać mu jakiegoś starego, ciepłego ubrania i kawałka chleba, a on zaraz sobie pójdzie dalej. Co robicie?

Zadanie 3:

Jedno z Was spotkało na ulicy/drodze małą dziewczynkę. Była wymizerowana i brudna, głód wygonił ją z dotychczasowej kryjówki. Na pustej ulicy zapadał zmierzch, z oddali dochodził odgłos kroków patrolu niemieckiej żandarmerii. Co robicie?

Zadanie 4:

Przyszedł do Was młody chłopak, nie ma gdzie się podziać. Byliście znajomymi jego ojca. To Żyd, ale nic w jego wyglądzie, ani mowie nie zdradza tego faktu. Problemy mogą się zacząć, gdy Niemcy będą chcieli sprawdzić jego dokumenty. Co robicie?

Zadanie 5:

Przed godziną całkiem niedaleko słyszeliście strzały. Nagle do Waszych drzwi zapukał młody mężczyzna. Był blady i dziwnie przyciskał rękę do boku. Poprosił, aby go wpuścić. Co robicie?

Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z zadaniami, a następnie o wypełnienie tabeli. Czasu na decyzję nie powinno być zbyt wiele – maksymalnie 5 min.

Nazwanie emocji towarzyszących danej rodzinie w pisywanej sytuacji	
Decyzja	

<p>Uzasadnienie pojętej decyzji</p>	
--	--

Podsumowanie:

Uczniowie na podstawie przedstawionych prezentacji rozszerzają wcześniej przygotowaną klasyfikację postaw i zagrożeń.

Praca domowa:

Napisz esej – na podstawie opisanych na lekcji postaw oceń i opisz postępowanie Jana Karskiego.